

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

№ 12 (1121)

Сакавік 1970 г.

Год выдання 15-ы

Цана 2 кап.

СЫНЬ ЗГАЮЦЬ ЭКЗАМЕН

Беларускі народ шчыра вітаў сваіх абаронцаў. Як толькі калона ўязджала ў вёску ці населены пункт, высыпалі на дарогу школьнікі, ветліва махалі хустачкамі дзяўчаты, гаспадыні спяшаліся да танкаў. Удзельнікаў манеўраў сустракалі хлебам-соллю.

Год праз сто пра гэта будучыя ваенныя гісторыкі напишучы, магчыма, зусім лаканічна: «У сярэдзіне сакавіка 1970 года на тэрыторыі Беларускай ССР адбыліся буйныя ваенныя манеўры «Дзвіна», у якіх прымалі ўдзел усе роды войск Савецкай Арміі». Сёння ж слова «Дзвіна» гучыць па радыё і тэлебачанню, друкуецца ў газетах і часопісах у самых розных спалучэннях. Пра манеўры шмат ідзе гаворкі ў народзе, іх каменціруюць не толькі ў Савецкім Саюзе, ваенныя спецыялісты аналізуюць вопыт, набыты на вясновых вучэннях.

Без перабольшання можна сцвярджаць, што ў дні манеўраў і хлапцукі, якія любяць гуляць у вайну, і старыя георгіеўскія кавалеры толькі і гаварылі, што пра ваенныя справы. А раніцай 15 сакавіка ўся рэспубліка не зводзіла вачэй з экрану тэлевізараў, з захапленнем углядаючыся ў бездакорны строй браніраванай тэхнікі, што хвалямі кацілася праз Цэнтральную плошчу Беларускай сталіцы. У гэты дзень у Мінску адбыўся агляд войск, якія ўдзельнічалі ў манеўрах «Дзвіна».

Яго прымаў не толькі міністр абароны СССР, Маршал Савецкага Саюза А. Грэчка (ён кіраваў вайсковымі вучэннямі). На ўрадавай трыбуне знаходзіўся

Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў, які спецыяльна прыбыў у Мінск у сувязі з манеўрамі. Войнаў віталі кіраўнікі Камуністычнай партыі і ўрада Беларусі. На аглядзе прысутнічалі нашы сябры па зброі — прадстаўнікі штаба Аб'яднаных узброеных сіл дзяржаў — удзельніц Варшаўскага Дагавору і ваенныя аташ гэтых краін, а таксама асабісты госць міністра абароны СССР палкоўнік афганскай арміі, камандзір яе цэнтральнага корпуса Сардар Абдул Валі.

Два характэрныя моманты неабходна падкрэсліць, разказваючы пра манеўры «Дзвіна». Яны былі прысвечаны 100-годдзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна і 25-годдзю перамогі Савецкага Саюза ў Вялікай Айчыннай вайне. Гэта быў своеасаблівы рапарт нашых Узброеных Сіл Ільічу, які ў свой час шмат сіл і энергіі аддаў стварэнню і ўмацаванню Чырвонай Арміі, здольнай абараніць набыты рэвалюцыі ад любога ворага. Гэта сыны трыма лі экзамен перад бацькамі, якія чвэрць стагоддзя назад вызвалі Беларусь ад гітлераўскіх захопнікаў.

Вясна 1970-га і лета 1944-га. Шмат агульнага захоўваюць у сабе дзве гэтыя даты. У пачатку лета сорок чацвёртага гром гармат і танкаў абвясціў усёй Беларусі, што скончыліся яе

пакуты пад ботам чужынца. З усходу прыйшлі вызваленне і доўгачаканая радасць сустрэч з роднымі і блізкімі. Канада, якая некалькі тыдняў назад скаланула паветра над прыціхлымі зімовымі барамі і застылымі азёрамі нашага краю, абудзіла жывыя ўспаміны пра вайну і ўсяліла моцную веру ў тое, што людзі ў сілах пазбегнуць яе.

Тады ішлі ў наступленне хлопцы, якім зараз за пяцьдзесят. Цяпер вялі ў «бой» паслухмяныя танкі і ракеты, магутныя «Антэі» такія ж маладыя хлопцы. Яны, як эстафету, падхапілі баявыя сцягі, што пранеслі ад Масквы да Берліна ветраны. Сёння ў іх дужых руках куды больш дасканалая ваенная тэхніка. І ведаў у іх значна больш.

— Гэта была зусім іншая армія, такой я яе не бачыў і не мог бы ўявіць сабе, — сказаў нехта з бывалых салдат, занятых сёння мірнай працай.

Вось як апісвае Савецкую Армію карэспандэнт АДН: «Перш за ўсё кідаецца ў вочы новая тэхніка. Баявыя машыны з дэсантам на борце, закаваныя ў браню, узброеныя кулямётамі і хуткастрэльнымі гарматамі, развіваюць хуткасць больш высокую, чым некаторыя аўтамашыны. Ваенна-транспортныя самалёты за лічаныя

мінуты выкідаюць тысячы парашутыстаў, якія вядуць агонь з паветра; дастаўляюць ракеты і танкі. Цяжкая мнагатонная тэхніка прызямляецца з рэактыўным тармажэннем — мякка, быццам з дрэва падае ліст».

Месцам правядзення манеўраў «Дзвіна» нездарма была выбрана Беларусь. Зямля, прасякнутая крывёю і потам савецкіх салдат саракавых гадоў, зямля, якую рваў мінамі і бомбамі вораг, якая чула плач сірот і стогн вязняў фашысцкіх канцлагераў, — гэтая зямля цяпер убачыла славу і гордасць сваю, магутныя Узброеныя Сілы СССР, іх узросшае баявое майстэрства, мужнасць салдат і талент афіцэраў, энергію і здольнасць маладых воінаў, памножаныя на вопыт ветэранаў.

Беларускі народ шчыра вітаў сваіх абаронцаў. Як толькі калона ўязджала ў вёску ці населены пункт, высыпалі на дарогу школьнікі, ветліва махалі хустачкамі дзяўчаты, гаспадыні спяшаліся да танкаў з блінамі, толькі што вынутымі з печы. Удзельнікаў манеўраў сустракалі хлебам-соллю, узнікалі стихійныя мітынгі. Да воінаў прыязджалі рабочыя дэлегацыі са сталіцы, ім слалі

пісьмы з усіх куткоў рэспублікі. Усе жадалі выдатна завяршыць вучэнні, памножыць славу бацькоў.

І вось манеўры завершаны паспяхова. На «выдатна» здадзены салдацкі рапарт Ленінскаму юбілею. Аб іх значэнні добра сказаў міністр абароны СССР А. Грэчка ў сваёй прамове на аглядзе войск у Мінску: «Будаўніцтва камуністычнага грамадства ў нашай краіне адбываецца ў вострай і напружанай абстаноўцы. Амерыканская імперыялісты ўсё шырэй раздуваюць пажар вайны ў Паўднёва-Усходняй Азіі. Пры падтрымцы міжнароднай рэакцыі ізраільскія агрэсары ажыццяўляюць усё больш нахабных правакацый супраць арабскіх краін. Ідзе працэс далейшай актывізацыі рэваншсцкіх і нацысцкіх сіл у Заходняй Германіі».

У гэтых умовах Камуністычная партыя і Савецкі ўрад, няўхільна праводзячы ў жыццё міралаўбівую ленінскую знешнюю палітыку, прымаюць неабходныя меры для забеспячэння бяспекі нашай Радзімы, умацавання баявой магутнасці Арміі і Флоту».

Манеўры «Дзвіна» пераконаўча пацвердзілі: мы можам працаваць спакойна і ўпэўнена — магутная зброя ў нашых дужых руках.

ЗА КОШТ

ГРАМАДСКІХ

ФОНДАЎ

На сесіі Вярхоўнага Савета Беларусі, якая праходзіла ў снежні мінулага года, намеснік старшыні ўрада рэспублікі, старшыня Дзяржплана БССР Філіп Коханаў адзначыў, што грамадскія фонды спажывання ў Беларусі дасягнулі за 1969 год рэкорднай лічбы — 1,9 мільярда рублёў. Пракаменціраваў гэта паведамленне наш карэспандэнт напрасіў намесніка начальніка Цэнтральнага статыстычнага ўпраўлення рэспублікі Паўла БАСЯКОВА.

— У нашай сацыялістычнай краіне, — сказаў Павел Антонач, — дзе сродкі вытворчасці з'яўляюцца грамадскай уласнасцю, дзяржава бярэ на сябе максімум клопатаў аб працоўных. За кошт грамадскіх фондаў спажывання задавальняецца значная частка патрэб савецкіх людзей.

На што ж канкрэтна выдаткоўваюцца гэтыя сродкі?

У Беларусі, як і ў іншых савецкіх рэспубліках, усе грамадзяне карыстаюцца бясплатным медыцынскім абслугоўваннем.

Створана шырокая сетка ўстаноў аховы здароўя, якія бясплатна забяспечваюць насельніцтва ўсімі відамі медыцынскай дапамогі. Бальніцы, паліклінікі, радзільныя дамы, дзіцячыя і жаночыя кансультацыі размешчаны ў добрых памяшканнях, маюць сучаснае медыцынскае абсталяванне. Летась адкрыта дзіцячая бальніца ў Брэсце, пяць новых раённых бальніц, радзільны дом у Оршы, новыя карпусы клінічных бальніц у Мінску і Гродна, паліклініка ў Віцебску і іншыя медыцынскія

ўстановы. Заўважу, што ў Беларусі забяспечана ўрачамі вышэйшай, чым у любой капіталістычнай краіне.

З грамадскіх фондаў спажывання выдзяляецца ўсё больш сродкаў і на іншыя патрэбы насельніцтва. У прыватнасці, дзяржава бярэ на сябе дзве трэці выдаткаў на жыллё. Гэта дае магчымасць гаварыць усім працоўным права карыстацца добраўпарадкаванымі кватэрамі незалежна ад узроўню іх даходаў. На кватэрную ж плату звычайна ідзе не больш пяці працэнтаў сямейнага бюджэту.

Дабротамі грамадскіх фондаў спажывання з кожным годам карыстаецца ўсё больш колькасць людзей. Калі ў 1958 годзе па нашай рэспубліцы пенсіі атрымлівалі 564,4 тысячы чалавек, то ў 1968 годзе — ужо больш чым паўтара мільёна, у тым ліку 700 тысяч калгаснікаў. Усім ім было выплачана 441 мільён рублёў, што ў 2,5 раза больш, чым у 1960 годзе.

Многа сродкаў з грамадскіх фондаў выдаткоўваецца на бясплатную адукацыю і падрыхтоўку спецыялістаў. У агульнаадукацыйных школах рэспублікі, напрыклад, зараз займаецца 1,9 мільёна дзяцей, а ў інстытутах, тэхнікумах, іншых вышэйшых і сярэдніх спецыяльных на-

вучальных установах — 282 тысячы студэнтаў. Студэнты, дарэчы, не толькі не плацяць за сваё навучанне, але нават атрымліваюць дзяржаўную стипендыю. Выпуск спецыялістаў вышэйшай і сярэдняй кваліфікацыі, якіх зараз у народнай гаспадарцы Беларусі працуе амаль паўмільёна, з кожным годам павялічваецца. У мінулым годзе ў Гомелі адкрылі другі ў рэспубліцы ўніверсітэт.

Нялёгка дэталёва расказаць аб усіх відах выдаткаў з грамадскіх фондаў спажывання, — сказаў далей П. Басякоў. — Тут і аплата водпуску працоўных, бальнічных лістоў, у тым ліку жанчынам па цяжарнасці і пасля родаў, дапамога мнагадзетным сем'ям, аплата дзюх трэціх кошту пуцывак у санаторыі і дамы адпачынку, утрыманне ў асноўным за кошт дзяржавы дашкольных дзіцячых устаноў і многае іншае.

Адным словам, грамадскія фонды спажывання — гэта тая частка нацыянальнага даходу, якая ў форме матэрыяльных, культурных і іншых сацыяльных дабрачынстваў размяркоўваецца сярод працоўных у дадатак да іх зароботнай платы і іншых працоўных даходаў і якая дазваляе ў значнай ступені скарачаць розніцу ва ўзроўні жыцця

розных сем'яў. Чым больш у складзе сям'і дзяцей і непрацаздольных, тым больш яна атрымлівае дадатковых выплат і льгот за кошт грамадскіх фондаў. Але так ці інакш усе катэгорыі насельніцтва за кошт грамадскіх фондаў спажывання маюць адчужальную прыбытку да сваіх сямейных бюджэтаў. Напрыклад, за 1968 год такая прыбытка складала звыш 200 рублёў у разліку на кожнага жыхара рэспублікі...

На пытанне, з якіх яшчэ сродкаў, апрача адлічэнняў з дзяржаўнага бюджэту, фарміруецца фонд грамадскага спажывання, намеснік начальніка статыстычнай службы рэспублікі адказаў, што некаторыя частка ўтвараецца за кошт сродкаў саміх прадпрыемстваў, кааператываў, калгасных і грамадскіх арганізацый. Скажам, прадпрыемствы, што ажыццявілі эканамічную рэформу і перайшлі на новыя ўмовы планавання і эканамічнага стымулявання, частку атрыманага прыбытку адлічваюць у фонд сацыяльна-культурных мерапрыемстваў і жыллёвага будаўніцтва.

Павелічэнне розных выплат з грамадскіх фондаў спажывання садзейнічае павышэнню рэальных даходаў працоўных.

П. СУДАКОЎ.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

Супрацоўнікі тэхналагічнай лабараторыі Віцебскага станкабудаўнічага завода імя Кірава пачалі выраб новых сувосевых шарыкавінтавых механізмаў, якія неабходны пры стварэнні станкоў павышанай дакладнасці з праграмным кіраваннем. Ад многіх прадпрыемстваў краіны ў Віцебск паступаюць заказы. **НА ЗДЫМКУ:** старшы інжынер-тэхнолаг Н. БАБАРЫКА за праглядам вінтавых пар.

ВЯЛІКАЯ ПРАМЫСЛОВАЯ ВЫСТАўКА

Вялікая польская прамысловая выстаўка з удзелам трынаццаці знешнегандлёвых аб'яднанняў адбудзецца ў Мінску сёлета ў чэрвені. Пратакел аб гэтым падпісаны Беларуска-польскай гандлёвай палатой і польскай знешнегандлёвай палатой. На выстаўцы будуць паказаны прамысловыя тавары і рознае абсталяванне. Яна размесціцца ў Мінскім палацы спорту і на прылягаючай да яго тэрыторыі.

У гэты ж час адбудзецца «Інфармацыйныя дні польскай прамысловасці» для гаспадарчага актыву Беларусі. Агульная праграма гэтых дзён прысвечана тэме «Машыны і абсталяванне для дрэвапрацоўчай прамысловасці».

Гэта мнагапланавая выстаўка будзе самай буйной з ліку тых, што арганізаваліся ПНР у Мінску.

НА ЧАРЗЕ — КАПРАЛАКТАМ

Будаўнікі, мантажнікі, наладчыкі і эксплуатацыйнікі Гродзенскага азотна-тукавага завода здалі ў эксплуатацыю цэх сульфату амонію. Атрымана першая прадукцыя — мінеральныя ўгнаенні. Цяпер на прадпрыемстве, акрамя гэтага аб'екта, працуе цэх сернай кіслаты. Хутка ўступіць у строй цэх гідрыравання. Пуска-наладчыныя работы вядуцца на ўсіх астатніх аб'ектах.

Да 22 красавіка гэтага года капралактамавы завод увайдзе ў строй дзеючых і выдасць першую прадукцыю. Па сваёй аснашчанасці і магутнасці ён адзін з буйнейшых у Еўропе. Усе вытворчыя аперцыі будуць механізаваны і аўтаматызаваны. Штогод завод зможа выпрацоўваць 50 тысяч тон капралактаму, з якога можна вырабіць прыкладна 400 мільёнаў метраў тканіны.

КАЛГАСЫ — МІЛЬЯНЕРЫ

Вынікі работы калгасаў Піншчыны ў юбілейным годзе гавораць аб тым, што эканоміка іх у параўнанні з мінулымі гадамі значна ўмацавалася.

Як і раней, самыя высокія даходы ў ордэна Леніна калгаса «Аснежыцкі» — 1 749 000 рублёў. Перавысілі мільён даходы калгасаў імя Кірава, імя Калініна, «Дружба народаў», імя Горкага, імя Леніна, «Шлях Леніна», «Камунар», «Звязда». Словам, кожны трэці калгас раёна — мільянер.

ПА РОЗНЫХ АДРАСАХ

З тэрыторыі Мазырскага завода меліярацыйных

машын ідуць вагоны, грузаныя меліярацыйнай тэхнікай. Паспяхова выконваюцца заказы на кустарэзны для меліяратараў Беларусі, Украіны, рэспублік Прыбалтыкі. Канавакапальнікі маркі КМ-1 400 адпраўлены працаўнікам сельскай гаспадаркі Туркменіі і Казахстана. У далейшае раёны нядаўна накіраваны канаваачышчальнікі маркі КОБ-1.5.

ДЛЯ СЕЛЬСКАГА ПАКУПНІКА

З кожным годам пашыраецца сетка гандлёвых прадпрыемстваў у вёсках Рагачоўскага раёна. Толькі за апошнія два гады на развіццё матэрыяльнай базы спажывецкай кааператыва выдаткавана 500 тысяч рублёў. На гэтыя сродкі пабудаваны 10 магазінаў, 7 сталовых, кафэ і іншыя аб'екты. Летась, напрыклад, новыя магазіны ўзведзены ў вёсках Стоўпня, Мадора, Азярышча, Журавічы. У іх устаноўлены найноўшае абсталяванне, з густым аформленым вітрыны, паліцы. У стады будаўніцтва знаходзяцца яшчэ чатыры магазіны, хлебазавод у Доўску.

НОВАЯ ШКОЛА

Новая школа збудавана ў эксплуатацыю ў вёсцы Клясіцы Расонскага раёна. У трохпавярховым будынку прасторныя, светлыя класы, кабінеты фізікі і дамаводства, піянерскі пакой, актава і спартыўная зала, фоталабараторыя, радыёвузел, кінаапаратная.

30 МУЗЫЧНЫХ ГОД

Грамадскасць Баранавіч адзначыла трыццацігоддзе

гарадской музычнай школы. Гэтая навучальная ўстанова была адкрыта амаль адразу пасля ўз'яднання заходніх абласцей Беларусі ў адзінай Савецкай дзяржаве.

За час сваёй работы музычная школа зрабіла дваццаць два выпускі. З яе выйшла 875 выхаванцаў. 140 юнакоў і дзяўчат потым закончылі музычныя вучылішчы краіны, а дваццаць чалавек — кансерваторыі.

Зараз тут авалодваюць музычнымі ведамі каля 700 дзяцей рабочых, служачых, калгаснікаў. Амаль палова іх настаўнікаў — былыя выхаванцы школы.

ЗАВОДСКІ

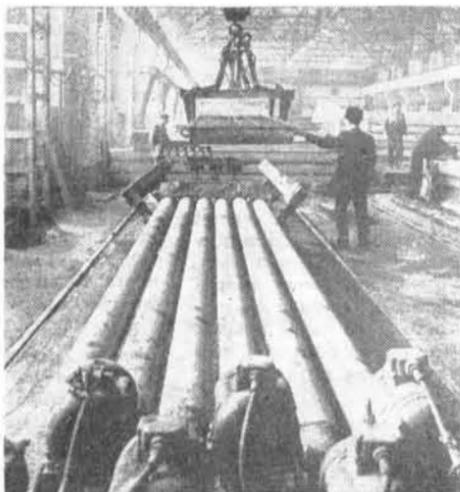
ПРАФІЛАКТОРЫЙ

Вось ужо чацвёрты год, як створан заводскі прафілакторый — санаторый шклозавода імя Ламаносава ў Гомелі. За гэты час у ім правялі свой адпачынак многія працаўнікі прадпрыемства. Толькі ў мінулым годзе тут пабыла 700 чалавек.

НАРОДНЫЯ УМЕЛЦЫ

Два тыдні ў выставачнай зале Глыбоцкага дома культуры экспанаваліся творы народнага выяўленчага і прыкладнага мастацтва.

Асаблівым поспехам у наведвальнікаў карысталіся творы традыцыйнага народнага мастацтва — тканыя дываны, ручнікі, палавікі. Іх аўтары — цялятніца калгаса «XXII парт'езд» Н. Малей, работніцы саўгаса «Азярыцы» С. Ільчынчы і Т. Рэдзька, бухгалтар калгаса імя Энгельса З. Ваньковіч і іншыя.

Фота Г. УСЛАВАВА.

Каля 500 кубаметраў фундаментных блокаў, блокаў сцен падвалаў, пліт міжпавярховых перакрыццяў і іншых дэталей штодзень адпраўляе новабудуецца рэспублікі Віцебска завод зборнага жалезабетону № 3. На заводзе шырока ўкараняюцца дасягненні навукі і тэхнікі, механізуецца працаёмкія працэсы. Гэтымі дзямі тут эманціравана і запушчана ў вытворчасць аўтаматычная эксперыментальная лінія для аўтаматычнай зборкі лёгкіх арматурных каркасаў. **НА ЗДЫМКУ:** запраўка ў камеры пліт перакрыцця ў фармовачным цэху.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

КАНЕЦ «КАРАЛЕЎСКАГА ТЫГРА»

Старшына Дзмітрый Бяліцкі пачаў свой баявы шлях у чэрвені 1941 года пад Мінскам. З баямі адступаў да Масквы, стаў насмерць пад Сталінаградом, дабіваў ворага ў Берліне. Не аднойчы быў паранены, але пазнаўся з вяртаўся ў строй, і к канцу вайны ў артылерыста, гвардыі старшыны Бяліцкага было дзевятнаццаць баявых узнагарод.

Першы бой з фашысцкімі танкамі прыняў Д. Бяліцкі пад Мінскам каля Астрашыцкага гарадка. Ён быў тады нязвычайна, неабстраляны камандзір гарматы, але цвёрда ведаў: ворага трэба знішчыць. Хутка і ўпэўнена круціў ён ручку наводкі — браў на прыцэл бок галаўнога танка. Ёсць! Але хай падыйдзе бліжэй, каб стрэліць без промаха. Секунды былі доўгімі і пакутлівымі. І ўрэшце:

— Агоны!

Танк, што рваўся на вышыню, крутануўся на месцы і заціх. Гэта была першая баявая перамога малодшага сержанта Бяліцкага. Потым было няшмат іншых — нялёгкіх і часам горкіх, але такіх неабходных для агульнай справы.

...На зыходзе быў красавік сорок пятага года. Чацвёртая

ваенная вясна Бяліцкага. Наперадзе Берлін і блізка перамога. З неадрававаўшым чаканнем ён гэтага радаснага дня. А пакуль што прыходзілася акупавацца, займаць абарону, рыхтаваць гарматы к бою. На подступах да нямецкага гарадка Барут (паблізу Берліна) прасоўванне палка, у якім ваяваў Бяліцкі, раптам было спынена нечаканай контратакай варажых войскаў. Пад прыкрыццём гарматнага агню з ляска на пазіцыі артылерыстаў рушылі нямецкая пяхота і танкі. Стреляючы на хаду, першы танк імчаўся проста на гарматы Бяліцкага. Гэта быў «каралеўскі тыгр». Бяліцкі крыкнуў заражаючаму Сабіту Ахфураву:

— Снарад!

У дыме і пыле ўсё перамяшалася, патанула, як у тумане. Але «каралеўскі тыгр» усё набліжаўся да пазіцыі. Зыход адзінаборства вырашалі секунды.

— Ахфураў, бронезапальваючы! — крыкнуў Бяліцкі. Страху не было, ім авалодаў азарт.

Гармата адкацілася назад, але выстралы Бяліцкі быццам і не пачуў. І толькі ўбачыўшы, як разматалася па зямлі правая гусеніца і разляцеліся ў бакі тра-

кі, ён зняў з галавы пілотку і выцер успацелы і задымлены твар.

Гэта быў васемнаццаты, знішчаны асабіста Бяліцкім за вайну, танк. Гітлераўская пяхота, пазбавіўшыся браніраванага прыкрыцця, кінулася назад у лясок.

Апошні бой адгрымеў для гвардыі старшыны Бяліцкага ў Чэхаславакіі. Туды з-пад Берліна перакінулі яго з узводам гаўбічных гармат на дапамогу братняму чэхаславацкаму народу ў маі сорок пятага года. Недалёка ад Прагі, пад горадам Млада-Болеслаў, дабіваў ён са сваёй гаўбіцы рэшткі гітлераўцаў... Там жа, на чэхаславацкай зямлі, адсвяткаваў Дзмітрый перамогу.

Звольніўшыся ў запас, Д. Бяліцкі ўладкаваўся на працу ў вялікім калектыве брэсцкіх аўтамабілістаў інспектарам аддзела лінейнага кантролю.

У вольны ад работы час збіраюцца вакол яго таварышы і просяць раскажаць што-небудзь з франтавага жыцця. Бяліцкага часта запрашаюць у школы і на прадпрыемствы горада Брэста, дзе ён выступае з успамінамі аб гераічных баях і паходах.

А. МЯЛЕШКА.

У момант прыземлення.

Узвод дэсантнікаў гвардыі лейтэнанта Сцяпана НІКАНЧУКА ў наступленні.

Зенітныя станцыі выяўлення самалётаў.

Сустрэча воінаў з жыхарамі аднаго з гарадоў у раёне манеўраў «Дзвіна».

МАЦІ-ГЕРАІНЯ З ТУРАВА

У Тураве многа вуліц, завулкаў. Але варта спытаць, дзе жыў Соф'я Пракопаўна Бяляй, — і амаль кожны дарослы тураўчанін назаве яе адрас. Тут вельмі паважаюць гэтую 79-гадовую жанчыну, старэйшую жыхарку, маці вялікай сям'і.

Соф'я Пракопаўна нарадзіла і вырасіла 10 дзяцей. Радавалася, калі яны падраслі і садзіліся за школьныя парты, добра вучыліся і паступалі ў тэхнікумы і інстытуты. Старэйшы Васіль скончыў Мінскі педагагічны інстытут. У гады Айчынай вайны абараняў Радзіму ад фашысцкіх захопнікаў, быў танкістам, удзельнічаў у абароне Масквы, мае некалькі узнагарод. Цяпер Васіль Бяляй працуе настаўнікам у тураўскай сярэдняй школе № 2. З фашы-

стамі змагаліся таксама сыны Соф'і Пракопаўны Мацвей і Андрэй. Мацвей Бяляй быў камісарам палка, загінуў пад Масквой. У баі за вызваленне Варшавы загінуў і Андрэй.

У сям'і Бяляй ёсць вучоны. Сын Кузьма скончыў Беларускі інстытут народнай гаспадаркі імя Куйбышава, затым аспірантуру, стаў кандыдатам эканамічных навук. Зараз Кузьма Бяляй — загадчык аддзела эканамічных даследаванняў Мінскага інстытута будаўнічых матэрыялаў. Сяргей скончыў Мінскі політэхнічны інстытут і працуе інжынерам па тэхніцы бяспекі на Светлагорскім заводзе штучнага валакна. Узначалівае брыгаду мантажнікаў на Мінскім аўтазаводзе сын Рыгор.

Вышэйшую адукацыю мае і Уладзімір. Ён скончыў Белару-

скі інстытут народнай гаспадаркі, стаў начальнікам кантрольна-рэвізійнага ўпраўлення ў Гомелі. Іосіф — старшы майстар Тураўскага камбіната бытавога абслугоўвання, а дачка Кацярына пасля заканчэння Гомельскага кааператыўнага тэхнікума працуе прадаўцом у Тураўскім універмагу.

Соф'я Пракопаўна ганарыцца сваімі дзецьмі. У яе ўжо 18 унукаў і 9 праўнукаў.

Часта ў родны бацькоўскі дом, нібы птушкі ў сваё былое гняздо, злятаюцца члены вялікай сям'і. Тады тут ідзе дзельная размова, льюцца песні, гучыць музыка. І на душы маці ў такіх часы бывае асабліва радасна. Жанчына радуецца за сваё светлае мацярынскае шчасце, за лёс сваіх дзяцей.

І. НОВІКАЎ.

У БЕЛААЗЁРСКИХ ЭНЕРГЕТЫКАЎ

Леанід Якубовіч — шахцёр з Салігорска, Алесь Разанаў, Мікола Пракаповіч і Рыгор Сыраватка — студэнты Брэсцкага педінстытута імя А. Пушкіна былі ўдзельнікамі фестывалю маладой паэзіі, які праводзіўся летас у нашай рэспубліцы. Нядаўна маладыя паэты пабывалі ў гасцях у энергетыкаў Беларускага, на спецыяльна арганізаваным вечары сустрэчы пра-

чыталі свае вершы, расказалі аб сваёй творчасці.

На вечары таксама выступілі з чытаннем сваіх твораў члены літаратурнага аб'яднання «Крыніца», якое працуе пры рэдакцыі бязроўскай раённай газеты «Маяк камунізма», Міхаіл Авінаў і Зінаіда Вільнер з Бярозы, Ніна Мацяш і Канстанцін Дронь з Беларускага.

Сёлета выдавецтва «Беларусь» намячае да выпуску кнігі двух маладых аўтараў, уладжэнцаў Вярозаўшчыны. — «Агонь» Ніны Мацяш і «Адрачэнне» Алеся Разанава. Вершы Разанава ўключаны таксама ў «Анталогію беларускай паэзіі», якая выйшла нядаўна на украінскай мове ў кіеўскім выдавецтве «Моладзь».

Я. СЯЛЕНЯ.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Передовая статья номера «СЫНЫ ЗДАЮЦЬ ЭКЗАМЕН» посвящена прошедшим недавно на территории Белоруссии крупным военным маневрам «Двина». Они были посвящены столетию со дня рождения В. И. Ленина и 25-летию по-

беды Советского Союза в Великой Отечественной войне. Местом проведения маневров «Двина» не случайно была выбрана Белоруссия. Земля, пропитанная кровью и потом советских солдат сороковых годов, земля, которую рвал минами и бомбами враг, которая слышала плач сирот и стон узников фашистских концлагерей, — эта земля теперь увидела славу и гордость свою, могучие Вооруженные Силы СССР, их возросшее мастерство, мужество солдат и талант офицеров, энергию и способность молодых воинов, умноженные на опыт ветеранов.

В 1969 году общественные фонды потребления в Белоруссии достигли рекордной цифры — 1,9 миллиарда рублей. Что такое общественные фонды потребления и на что конкретно расходуются эти средства!

На эти вопросы отвечает в интервью «ЗА КОШТ ГРАМАДСКИХ ФОНДАУ» (2 стр.) заместитель начальника ЦСУ республики Павел Босаков. Общественные фонды потребления — это та часть национального дохода, которая в форме материальных, культурных и других социальных благ распределяется среди трудящихся в дополнение к их заработной плате. Существуют различные виды расходов из общественных фондов потребления. Это — оплата отпусков трудящихся, больничных листов, помощь многодетным семьям. Все больше средств из общественных фондов потребления идет на строительство новых больниц и школ, на выплату пенсий, на бесплатное образование и медицинское обслуживание.

Впервые командир орудия Дмитрий Белицкий вступил в поединок с фашистскими тан-

ками под Минском в июне 1941 года. Затем солдат с боями отступал до Москвы, стоял насмерть под Сталиноградом, добивал врага в Берлине. Много было побед на этом нелегком боевом пути. Но особенно запомнился Дмитрию бой с «королевскими тиграми» в апреле 1945 года, когда он уничтожил восемнадцатый танк [«КАНЕЦ «КАРАЛЕЎСКАГА ТЫГРА», 3 стр.].

Летом прошлого года в Минске гостила группа журналистов из США. Представители американской прессы встречались с официальными советскими лицами и общественными деятелями, побывали на предприятиях и в колхозе, вели дискуссии с советскими коллегами. Им были предоставлены все возможности для глубокого и детального ознакомления с советской действительностью. Один из членов груп-

пы мистер Маррей по возвращении в Соединенные Штаты написал серию репортажей о своем посещении СССР. Автор не удержался от тенденциозных оценок многих явлений нашей жизни. В статье «ПРАЦЯГ-НЕМ СПРЭЧКУ, МІСТЭР МА-РЭЙ» (4—5 стр.) белорусский писатель Л. Прокша дает ответ американскому журналисту.

На прилавках книжных магазинов Белоруссии появилась книга Анатолия Астрейко «Прыгоды дзёда Міхеда». Издательство «Беларусь» выпустило ее уже в четвертый раз. А. Астрейко давно и успешно работает в литературе. Скоро выйдет из печати двухтомник произведений ветерана белорусской советской поэзии. О жизненном пути и литературной деятельности А. Астрейко рассказывается в статье «У ГАСЦЯХ У ВЕТЭРАНА», которая напечатана на 6 стр.

Цэнтральная станцыя юных тэхнікаў у Мінску адзначае сваё 40-годдзе. Звыш 100 дзяцей знаходзяць тут сабе занятка па душы. Віктар ФАЦЕЕУ і Сяргей БУДАЙ захапляюцца авіямадэлізмам.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

Уладзімір Іванавіч Пічэта. Першы рэктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, першы заслужаны прафесар БССР, адзін з заснавальнікаў Інстытута Беларускай культуры, першы беларускі акадэмік, аўтар каля 500 навуковых прац, больш чым 130 з якіх прысвечана асветленню пытанняў гісторыі, права, эканомікі і культуры беларускага народа. З яго імем звязана заснаванне савецкай гістарычнай назуці ў Беларусі.

Беларуская гісторыя Пічэта зацікавіўся яшчэ да Кастрычніцкай рэвалюцыі. Руская буржуазная гісторыяграфія вывучала яе амаль выключна ў сувязі з гісторыяй Вялікага княства Літоўскага, у склад якога некалі ўваходзілі беларускія землі, або з даследаваннямі ўсходнеславянскіх плямён, сярод якіх былі і продкі беларускага народа. Ул. Пічэта першы паставіў пытанне аб гісторыі беларускага народа як самастойнай задачы і шмат зрабіў для яе вырашэння. Усе яго навуковыя працы напісаны на падставе глыбокага аналізу першакрыніц, прасякнуты глыбокай любоўю і павагай да беларускага народа.

Творы Ул. Пічэта дапамагаюць выкрыць замежных фальсіфікатараў гісторыі Беларусі і асабліва беларускіх буржуазных нацыяналістаў, якія сцвярджаюць, што Вялікае княства Літоўскае, у склад якога ў XIV—XVI стагоддзях уваходзілі беларускія землі, было беларускай дзяржавай. На падставе вывучэння і падрабязнага аналізу ўсіх крыніц і матэрыялаў вучоны прыходзіць да вываду, што беларускі народ не меў дзяржаўнай самастойнасці.

Буржуазныя нацыяналісты сцвярджаюць, што ў Вялікім княстве Літоўскім было «народнапраўства», што XVI стагоддзе было залатым векам для беларускага народа, што «прыгон у Беларусі быў лягчэйшы, чымся ў Расіі і іншых гаспадарствах». Навуковыя працы Пічэта паказваюць сапраўднае становішча беларускіх сялян у XVI стагоддзі і выкрываюць байкі фальсіфікатараў гісторыі.

Ул. Пічэта ўдзяляў вялікую ўвагу вывучэнню становішча беларускага сялянства напярэдадні і пасля правядзення аграрнай рэформы 1557 года ў Вялікім княстве Літоўскім. Яшчэ ў 1910 годзе ў адной са сваіх першых прац ён падкрэсліваў, што «ў выніку валоchnай памеры эканамічнае становішча сялянства толькі па-

гаршалася, а свабода ўходу змянялася прыгоннай нявольяй». У фундаментальнай працы «Гісторыя сельскай гаспадаркі і землеўладання ў Беларусі» Ул. Пічэта характарызуе рэформу як сродак феадальнага наступлення на сялянства. У падручніку «Гісторыя СССР» ён адзначаў, што валоchnая памера прывяла да агульнага збяднення насельніцтва. Сялянская гаспадарка аблытвалася ўсё больш жорсткай феадальна-прыгонніцкай сістэмай эксплуатацыі. Па Літоўскаму статуту 1588 года ў Беларусі было ўстаноўлена прыгоннае права. У Расіі ж яго ўстанаўленне датуецца 1649 годам.

Прафесар Пічэта, вылучыўшы гісторыю дзяржавы і права Беларусі ў самастойную навуковую дысцыпліну, пачаў новы этап у развіцці беларускай навукі. Вялікая заслуга належыць яму і ў распрацоўцы многіх пытанняў гісторыі Беларускай культуры. Напярэдадні Кастрычніцкай рэвалюцыі вялікаруска і польскія шавіністы адмаўлялі беларусам у здольнасці да самастойнага культурнага развіцця і спрачаліся толькі аб тым, якая культура паглыне беларускую нацыю — каталіцкая польская або праваслаўная вялікаруска. Ул. Пічэта з уласцівым яму запалам выступіў у абарону Беларускай культуры.

Беларуская савецкая гістарычная навука многім абавязана Ул. Пічэту. Сярод яго былых вучняў Фёдар Канстанцінаў, доктар гістарычных навук, прафесар Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта; Мікалай Улашчык, доктар гістарычных навук, старэйшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі СССР АН СССР; Дзмітрый Сярок, вучоны сакратар АДДзялення грамадскіх навук АН БССР; Ірына Бяляўская, кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры паўднёвых і заходніх славян Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта і іншыя.

У апошні перыяд свайго жыцця Пічэта працаваў у Маскве ў Акадэміі навук СССР і ў Маскоўскім дзяржаўным ўніверсітэце. У 1939 годзе ён быў абраны членам-карэспандэнтам АН СССР, а ў 1946 годзе — правадзейным членам АН СССР. Але і жывучы ў Маскве, вучоны не парываў сувязей з Беларуссю, цікавіўся поспехамі беларускага народа ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі, навукі і культуры.

Э. ЮФЕ.

Я АТРЫМАЎ ваша пісьмо, містэр Марэй, і восьм нарысаў, якія вы напісалі, вярнуўшыся на радзіму з паездкі ў СССР. Буклет з ілюстрацыямі, у якім надрукаваны гэтыя нарысы, ляжыць перада мною на стала. Я гартаю старонкі добра выдадзенага ў Арызоне буклета, і падзеі тых дзён, якія мы правялі летась у Мінску з групай вайшых калег — амерыканскіх журналістаў, ажываюць у маёй памяці.

Я ўспамінаю абаяльнага выдаўца газеты «Шарлата абсервер» з Паўночнай Караліны містэра Макнайка, які з пачуццём іграў на піяніна ў хаце калгасніка, пакідаў вельмі прыязныя запісы ў кнігах водгукаў, яго змястоўныя госты і дасціпныя жарты. Гэта ён аднойчы пасля добрага абеду ў рэстаране «Мінск» усклікнуў:

— Калі і далей нас будучы так па-каралеўску сустракаць, так карміць, я застаюся ў вашай краіне.

Прыемнае ўражанне зрабіў энергічны выдавец газеты «Аклахома таймс» Чарльз Бінет, з якім мы з руска-амерыканскім размахам памячаліся галыштукамі. З прыемнасцю ўспамінаю высокага, з усмешкаю Рузвельта, выдаўца газеты «Солтлейт трыбюн» Артура Дэка; стрыманага, задумнага выдаўца «Мілуоні джорнэл» містэра Пола Рынглера. Запомніўся яго здзіўлены твар у музеі Айчынай вайны, калі, схіліўшыся над вітрынай, ён убачыў пад шклом газету «Нью-Йорк таймс» ад 24 чэрвеня 1941 года, у якой сенатар Гары Трумэн на другі дзень пасля нападу Германіі на Савецкі Саюз заявіў, што Злучаныя Штаты павінны памагаць баку, які будзе праіграваць, «і такім чынам няхай яны забяваюць чы мага больш адзін аднаго».

Рынглера і ўсіх вас гэтыя словы ашаламлілі. Вы назвалі гэтую заяву «мёртванароджаным выказваннем». Але тут, у краіне, якая страціла ў гэтай вайне дваццаць мільёнаў чалавек, што складае амаль насельніцтва Канады, вам, як мне здаецца, было няёмка за

айчыннага палітыка. Бываюць вострыя моманты, калі раскрываецца чалавек і выклікае павагу. Ваша збытжанасць гаварыла аб вас станоўча.

Мне ўспамінаюцца нашы гарачыя спрэчкі за сталом. Такім чынам мы лепш пазнавалі адзін аднаго.

Няцяжка было заўважыць,

Вы мелі поўную магчымасць высветліць гэтае пытанне. Вы, ведаючы рускую мову, маглі спыніць любога грамадзяніна яўрэйскай нацыянальнасці і спытаць, ці хоча ён ехаць у Ізраіль.

Калі мы былі ў калгасе Імя Гастэлы, сярод гаспадароў, якія нас сустракалі, быў заатэхнік—яўрэй па нацыя-

больш задавальняюць тая заяву, якія робяцца ў Ізраілі. Але ж ні вы, ні я, ні Голда Меір не маем права гаварыць ад Імя савецкіх грамадзян яўрэйскай нацыянальнасці. Нават апытаўшы дзесяці два грамадзян гэтай нацыянальнасці, мы можам гаварыць толькі ад іх імя, а не ад імя ўсіх.

не былі іншыя ўмовы. Яны параджалі эміграцыю. Толькі з Беларусі да Кастрычніцкай рэвалюцыі эмігрыравала ў розныя краіны (пераважна ў Амерыку) больш мільёна чатырохсот тысяч чалавек. Многія з іх прыязджаюць да нас цяпер як турысты і, сустраўшыся з роднымі, з горыччу заяўляюць:

— Калі б тады былі такія ўмовы жыцця, мы б ніколі не пакінулі радзіму.

А якія гэтыя магчымасці, вы бачылі самі. Я прыгадваю выпадак ля помніка Перамогі. Вы падышлі да дзяўчынак і загаварылі з імі. Вы спыталіся:

— Чаму вы сюды прыйшлі?

Адна дзяўчынка адказала: — Мы адпачывалі ў п'янерскім лагеры. Там пасябравалі з дзяўчынкамі і дамовіліся сустрацца ў Мінску, каля гэтага дарагога нам помніка.

— Ваша хобі?—спыталі вы.

Аказалася, трое дзяўчынак вучацца музыцы.

Вас прыемна здзівіла, што ўсе яны ў школе вучаюць англійскую мову. Адна дзяўчынка, смялейшая, адважылася пагаварыць з вамі па-англійску. Я заўважыў на вашым твары шчырае задавальненне. Але, на жаль, гэты выпадак не апісаны ў вашых нарысах.

Вы праехалі восьм тысяч міль па Савецкай краіне. Пабывалі ў Маскве, Мінску, Новасібірску, Алма-Аце, Сочы. У сваім пісьме і ў нарысах вы не раз падкрэсліваеце, што мелі поўную магчымасць гутарыць з савецкімі грамадзянамі: «Мы сустракалі іх на вуліцах, станцыях, аэрадромах,—пішаце вы.—Я крыху гавару па-руску, і таму іншы раз хадзіў і назіраў, што мог. Я нават экспромтам трапіў у прыватную кватэру... Дружалюбнасць рускіх была выключная».

Вы наведлі нашу краіну ў 1959 годзе. «Змены, якія я бачыў у вашай краіне праз дзесяць гадоў,—гаворыце вы ў сваім пісьме,—пасля першага майго візіту гавораць на

ПРАЦЯГНЕМ СПРЭЧКУ, МІСТЭР МАРЭЙ

Адказ амерыканскаму журналісту са штата Арызона

што ў вас даўно склаўся свой пункт гледжання на наш лад жыцця і змяніць яго нават самымі важкімі довадамі было немагчыма. Тым не менш, сутыкнуўшыся з фактамі нашага жыцця, вы былі вымушаны лічыцца з імі. Вы, напрыклад, магчыма, пад уплывам сцяніскай прапаганды ў ЗША лічылі, што ў час вайны ў вас у краіне гітлераўцы вынішчалі толькі савецкіх грамадзян яўрэйскай нацыянальнасці. Але ў Хатыні—вёсцы, усе жыхары якой былі спалены, вы здзівіліся:

— Як, яны ж не былі яўрэямі!

Іншы раз, як мне здаецца, вы, стараючыся перамагчы ў сабе аб'ектыўнага назіральніка, адварочваліся ад тых фактаў, якія маглі парушыць вашы перакананні. Вы, напрыклад, настойліва спрабавалі высветліць, чаму яўрэйскім грамадзянам не дазваляюць ехаць у Ізраіль. Вам адказвалі:

— Трэба перш за ўсё высветліць, ці хочучы яны туды ехаць. Бо яны ж савецкія грамадзяне, тут нарадзіліся.

нальнасці. Я прапанаваў вам:

— У вас ёсць магчымасць атрымаць адказ на пытанне, якое вас цікавіць.

Вы адказалі, што не хочаце карыстацца гэтай магчымасцю.

Цяпер, чытаючы вашы артыкулы, я зразумеў, чаму вы адмовіліся ад гутаркі на гэтую тэму з заатэхнікам калгаса або з кім іншым. Вы, відаць, не хацелі абцяжарваць сябе фактамі, якія гаварылі б не на вашу карысць. Вы палічылі больш выгадным для падвядзення вашай праграмаванага ідэі апісаць размову з архітэктарам горада. На ваша пытанне: «Ці можам мы напісаць у нашых газетах аб тым, што ў СССР няма перашкод для выезду ў Ізраіль?»—ён адказаў:

— Я архітэктар горада, і ў маю кампетэнцыю не ўваходзіць рабіць заяву адносна выезду савецкіх грамадзян за граніцу.

У вашых нарысах гэты адказ прадстаўлены крыху ў іншым ракурсе. Ён гучыць толькі кароткім «не».

Вас, як гэта адчувалася,

Каб, аднак, аб'ектыўна вырашыць гэтае пытанне, звернемся да такога факта: у ЗША живе, здаецца, каля пяці мільёнаў амерыканцаў яўрэйскай нацыянальнасці. Урад ЗША як быццам не перашкаджае іх выезду ў Ізраіль. Але яны не едуць. Чаму? Таму што Амерыка—іх радзіма. У Канадзе, напрыклад, живе каля шасці мільёнаў французцаў, але яны лічаць Канаду сваёй радзімай і жывуць там. Чаму ж вы лічыце, што савецкія грамадзяне павінны рабіць інакш?

Дарэчы, калі б вы заняліся вывучэннем такога факта, колькі ў СССР грамадзян яўрэйскай нацыянальнасці вучоных, інжынераў, урачоў, юрыстаў, пісьменнікаў, мастакоў, артыстаў, скульптараў, кампазітараў у параўнанні з амерыканскімі грамадзянамі яўрэйскага паходжання, дык такі падлік быў бы далёка не на карысць ЗША. Вы, магчыма, у прэтэнзіі тут у адным—няма ў нас капіталістаў. Чаго няма, таго няма.

У мінулым у нашай краі-

САЛДАЦКАЯ СЛАВА

У Мінску, на ціхай ускраінай вуліцы, жыве нічым знешне не прыкметны чалавек — Міхаіл Ціхановіч, тынкоўшчык. Праходзячы па вуліцах горада, ён з гордасцю гаворыць:

— Вось гэты дом мы год дзесяць назад здалі, а гэты зусім нядаўна — мінулай восенню...

Гуляюць каля дамоў дзеці, свецяцца вітрыны магазінаў. Звычайныя вуліцы, звычайныя дамы, пабудаваныя звычайнымі людзьмі. Але ці заўсёды вась так мірна гулялі ў дварах дзеці, утульна свядзіліся вокны кватэр і людзі жылі спакойна, будзённа?

...З Міхаілам Рыгоравічам я сустрэўся выпадкова, у аўтобусе. Мы доўга ўглядзіліся адзін у аднаго.

— Вы Ціхановіч? — спытаў нарэшце я.

— Так. А вас, прабачце, нешта не прыпомню. Твар быццам знаёмы...

Мы доўга ўспаміналі, дзе маглі сустрэцца. Аказалася — у Кракаве, у пачатку 1945 года. Даведаліся тады салдаты, што ў мясцовым запарку мядзведзі з голаду здыхаюць,

і вырашылі падкарміць звароў са свайго пайка. Вось там, ля клеткі з мядзведзямі, мы і пазнаёмліся. Сустрэцца давалося толькі цяпер — амаль праз чвэрць стагоддзя пасля вайны.

Міхаіл Рыгоравіч запрасіў мяне дадому, пазнаёміў з жонкай, дзецьмі.

— Хочаш вер, Ваня, хочаш не, але цяпер я нават сам здзіўляюся, як жывы застаўся. Асабліва цяжка давалася летам 1943 года ў горадзе Сеўску, — расказаў ён. — Горад гэты размешчаны на самым выгібе Курскай дугі. Пярэдні край праходзіў па ўскраіне, і мы, сапёры, кожную ноч хадзілі на міннае поле рабіць праходы для нашай пяхоты і танкаў.

Расказаў Ціхановіч грунтоўна, без прыкрас. І мне бачылася, як паўзе ён, прыскакаючы да халоднай зямлі.

А цяпер увяціце сабе, што ноччу на мінным полі нашы сапёры ўступілі ў схватку з варожымі разведчыкамі і захапілі «языка», і тады вам стане зразумела, чаму тая ноч запомнілася Ціхановічу на ўсё жыццё.

— Між іншым, — сказаў

Міхаіл, — у мяне быў свой сакрэт выяўлення варожых мін і сюрпрызаў. Мінашукальніку я не заўсёды давяраў і часта карыстаўся яшчэ звычайным жалезным прэнтам. Заўважу міну, разрыхлю рукамі зямлю, намацаю ўзрывальнік і асцярожна выкручу яго.

Разграміўшы фашысцкія войскі на Курскай дуге, нашы часці перайшлі ў наступленне. І тут зноў вылучыўся сапёр Ціхановіч. Сотні мін абясшкодзіў ён на пярэднім краі, зрабіў дзесяткі праходаў для нашай пяхоты і танкаў, размініраваў два жалезабетонныя масты, выратаваў ад разбурэння мноства дамоў і цэлых кварталаў у час вызвалення Кіева, Жытоміра, Львова, Тарнопаля, Катавіц, Кракава і многіх іншых населеных пунктаў Украіны і братняй Польшчы.

Фашысцкія варвары выраблялі такія міны, якія былі разлічаны і на знішчэнне мірнага насельніцтва. Сапёр успамінае, як пад Барыспалем яны размініравалі некалькі цагляных будынкаў і пачалі прасоўвацца наперад. І раптам нашы воіны пачулі

моцны выбух. Сапёры паспешалі туды. На месцы ўстанавілі, што фашысты пакінулі пасля сябе міны з прывабнай яркай афарбоўкай. Вось гэту «цацку» і крануў дзесяцігадовы хлопчык.

Многа баявых спраў у франтавой біяграфіі воіна-сапёра. Баяваў ён умела, мужна, да пераможнага канца. Пасля нашай сустрэчы ў Кракаве ўдзельнічаў у баях за Берлін.

— Ну, а пасля стаў будаўніком, — сказаў Міхаіл Рыгоравіч і кradком глянуў на свае рукі.

Яны ляжалі на сталым далонямі ўніз. Звычайныя рукі са шматлікімі шрамамі на пальцах. Рабочыя рукі і рукі салдата — кавалера трох ордэнаў Славы. Дваццаць пяць год назад старшы сержант Ціхановіч гэтымі рукамі здабываў перамогу над ворагам, а цяпер па праву ганарыўся тым, што іменна яго рукамі пабудаваны многія новыя дамы ў родным горадзе.

— А што? Яшчэ не бліягі рукі, — сказаў ён. — Цяпер яны будуць, а спатрэбіцца — і зброю не выпускаць.

**І. ЦТОН,
падпалкоўнік.
АДН.**

СУСЕДЗІ І БРАТЫ

На аснове багатага фактычнага матэрыялу асвятляе палітычнае, эканамічнае і культурнае супрацоўніцтва Беларусі і Польшчы кніга «Суседзі і браты», падрыхтаваная выдавецтвам «Беларусь».

2500 палякаў удзельнічалі ў партызанскім руху ў Беларусі. Сумесная барацьба супраць фашызму ўмацавала брацкую дружбу народаў.

Паспяхова развіваюцца нашы эканамічныя сувязі. Польскае

абсталаванне зманціравана ў Беларусі на электралімпавым, двух цукровых і іншых заводах, з ПНР прывозіцца многія тавары. У сваю чаргу, прадпрыемствы нашай рэспублікі экспартуюць у братнюю краіну станкі, прыборы, пад'ёмна-транспартнае абсталаванне, шкло, лесаматэрыялы і іншыя тавары. Шырока развіта навукова-тэхнічнае супрацоўніцтва і абмен вопытам.

За апошні час у Беларусі выдадзены дзесяткі кніг польскіх пісьменнікаў, апублікавана каля трохсот работ, прысвечаных культуры і літаратуры гэтай краіны.

Мінск. Вуліца Кірава.
Фота К. ЯКУБОВІЧА.

карысьць Савецкага Саюза».

Тое ж самае вы падкрэсліваеце і ў нарысах. У адным месцы вы нават абвргаеце Святаму Аллуеву і Анатолю Кузняцова, якія там, за рубяжом, пішучь, быццам Савецкі Саюз «уяўляе сабою адзін вялізны канцэнтрацыйны лагер».

— Я гэтага не бачыў, — пішаце вы.

Разам з тым, вывады, якія вы робіце, супярэчаць таму, што праўдзіва і сумленна расказваеце ў нарысах аб нашай краіне, супярэчаць тым фактам, якія вы назіралі.

Спынюся на гэтых пытаннях і пастараюся адказаць вам як савецкі грамадзянін і ваш калега.

У гутарках з савецкімі людзьмі вы стараліся высветліць, ці так яны думаюць, як пішучь газеты «Правда», «Известия», якія адлюстроўваюць палітычную лінію нашай партыі і ўрада.

У Сочы на пляжы ваш позірк спыніўся на адпачываючым, які ляжаў на гальцы, прыкрыўшыся кавалкам газеты. Вы падышлі да яго, пазнаёмліся. Адпачываючы назваў сваё імя, прафесію. Ён шахцёр, яго завуць Валянцін Рагожнікаў.

Пачынаецца «праверка».

Пытанне. Як вы можаце верыць вашай прэсе, калі ў вас друкецца думка толькі аднаго боку?

Адказ. Мы верым нашай прэсе... Наша прэса гаворыць праўду. Чаму яна павінна хлусіць?

У гэтым месцы я хачу дапоўніць майго суайчынніка Рагожнікава. Ён здзіўляецца: «Чаму наша прэса павінна хлусіць?» Я такой жа думкі. Вас гэта здзіўляе. Мне зразумела, чаму. У ЗША, як і ў кожнай капіталістычнай дзяржаве, існуюць і канкуруюць кланы ўласнікаў прадпрыемстваў, банкаў і г. д. Кожны з гэтых кланаў мае і фінансуе сваю прэсу. І ў залежнасці ад сваіх інтарэсаў той ці іншы клан праводзіць сваю палітыку, дае ацэнку падзей у сваёй версіі. Калі клану, які працуе на вайну, выгадна экспансія, ён адстой-

вае гэтую палітыку. Калі пастаўшыкам іншага віду прадукцыі гэтая палітыка нявыгадная, яны крытыкуюць яе. У нас няма капіталістычных кланаў. Яны ліквідаваны рэвалюцыяй 1917 года. У нас існуе адзін клан — саюз рабочых і сялян. Наш урад, незалежна ад таго, хто яго прэм'ер — Ленін ці Касыгін, адстойваў і адстойвае інтарэсы працоўных. І зусім зразумела, што шахцёр Рагожнікаў не бачыць прычыны, чаму наша прэса павінна гаварыць няпраўду.

У нашай прэсе ёсць і крытыка недахопаў у жыцці нашага грамадства. Аб гэтых недахопах (дрэннае абслугоўванне ў некаторых рэстаранах, аэрапортах, на вакзалах, у магазінах і г. д.) пішаце і вы ў сваіх нарысах. Яны ёсць і ў ЗША. Але ў ліквідацыі гэтых і іншых недахопаў у розных сферах нашага жыцця зацікаўлены і народ, і яго ўрад. Барацьбу маёмасных кланаў за свой прэстыж у друку вы называеце свабодай слова. Мы глядзім на гэта інакш. Мы называем свабодай друку прадстаўленне магчымасці ўсім працоўным праз друк дамагацца паліпавынення свайго жыцця, вырашэння нявырашаных праблем і ўмацавання на гэтай аснове нашай дзяржавы.

Вы пішаце ў нарысе «Праверка партыйнай лініі шляхам апытання»: «У Маскве, Ленінградзе, Алма-Аце, Мінску, Новасібірску і Сочы я спрабаваў знайсці ў гутарках з людзьмі хоць якое разыходжанне з афіцыйнай лініі партыі, але я так і не знайшоў яго...»

У нарысах вы адзначаеце, што вы гутарылі з савецкімі людзьмі па сваім выбары, што яны выказвалі сваю думку, ведаючы, з кім гавораць, і адказвалі свабодна. І ваша «праверка партыйнай лініі шляхам апытання» выявіла, што сярод савецкіх людзей няма «ніякага разыходжання з афіцыйнай лініі партыі».

Аб чым, як не аб свабодным волевыяўленні, гэта гаворыць? Мне здаецца, што вас, як прадстаўніка «вольнага свету», павінна было гэта задаволіць. Але не, гэта

вас устрывожыла і нават напалохла. Вы пішаце далей: «І мне здаецца страшнай перспектыва гэтага 240-мільённага народа, які так паслухмяна прымае на веру палітыку ўрада».

І вось які з гэтага нелагічны вывад: «Такі народ можа быць уцягнуты ў вайну, калі таго захочуць яго лідэры».

Давайце, калега, паклаўшы руку на сэрца, скажам: прэса ЗША дае розныя версіі падзей. Тым не менш амерыканскі народ уцягнуты ў вайну з маленькім в'етнамскім народам. І ні «версіі» супраць гэтай вайны ў амерыканскай прэсе, ні антываенныя дэманстрацыі не могуць пакулі змяніць такога становішча. Чаму вам гэта не здаецца страшным? Чаму вы ў гэтым не бачыце парушэння свабоды свайго народа?

Хочаце, я вам скажу наконт гэтага сваю думку? Зрэшты, вы самі пішаце аб гэтым у сваіх нарысах, калі ідзе гаворка аб гарацых спрэчках з намі, журналістамі.

«Сістэмы ЗША і СССР дыяметральна процілеглыя. Кожны з нас страшна абараняў сваю сістэму. Гэта выклікала некаторую варожасць. Але як людзі мы атрымалі асалоду і спадабаліся адзін аднаму. З абодвух бакоў была актыўнасць, сіла і энтузіязм. Гэта выклікала павагу і дружбу».

Параўноўваючы ў сваіх нарысах амерыканскую сістэму з савецкай, вы часам раздражняецеся і насуперак фактам, вамі ж апісаным, імкнецеся прынізіць нашу краіну, каб абараніць і ўзвысіць сваю. Вы трыццаць гадоў вывучаеце Савецкі Саюз. Вы аб'ектыўны, калі апісваеце свае назіранні аб нашым жыцці, і ў многім тады, калі пішаце пра нашы недахопы. Але ў вывадах сваіх з прычыны таго, што вы на баку сваёй сістэмы, «верыце адной версіі». Сабе вы гэта дазваляеце і лічыце законным. Але чаму вы гэтага не хочаце дазволіць таму ж Рагожнікаву?

Прыяду яшчэ некалькі прыкладаў з вашага нарыса.

У вас пытаюцца амерыканцы: — Ці шчаслівыя савецкія людзі?

Вы адказваеце пытаннем на пытанне:

— А вы шчаслівыя? Хто можа гэта сцвярджаць?

І далей вы прыводзіце досыць арыгінальны адказ на гэтае пытанне вашага калегі, амерыканскага журналіста Дзікенса, які пасля сустрэчы з калгаснікамі сельгасарцэлі пад Тбілісі сказаў:

— Калі людзі ў тым калгасе сапраўды няшчасныя, у такім выпадку яны найвялікшыя акцёры, якіх я калі-небудзь бачыў.

Вас пытаюць: — Як стаўца рускія да амерыканцаў?

Ваш адказ:

— Па-мойму, зусім дружалюбна. За семнаццаць дзён я не бачыў ніводнага недружалюбнага жэсту. Іншыя, хто быў са мной, сцвярджаюць тое самае.

Вас пытаюць: — Ці хочуць рускія вайны?

Вы адказваеце: — Людзі, вядома, не, — і робіце агаворку, каб прынізіць нашу сістэму: — Але думка людзей не рашае.

Вас пытаюць: — Што ў Расіі думаюць аб Ніксане?

Вы адказваеце:

— Лепш, чым мы чакалі.

Словам, мы былі здзіўлены.

Вас пытаюць:

— Што вы можаце сказаць аб злачыствах?

Ваш адказ:

— Арганізаваных злачыстваў няма.

Вас пытаюць:

— Якія ўмовы для турыстаў?

Вы адказваеце:

— Цікавыя. Расія мае патрэбу ў доларах, і таму яна запрашае турыстаў. Ежа добрая, але абслуга агідная... Але ўсё ж Расія цудоўная і прывабная.

Думаю, лагічна пасля такіх заяў спытаць: калі савецкія людзі шчаслівыя, ці не гаворыць гэта за нашу сістэму, якая забяспечвае шчасце? Калі ў савецкіх людзей няма разыходжанняў з палітыкай партыі і дзяржавы, ці не гаворыць гэта аб тым,

што яны ўхваляюць сваю сістэму? Калі савецкія людзі без прымусу, адказваючы на вашы пытанні, выказваюць тое, што яны думаюць, ці не гаворыць гэта аб свабодзе выказвання думкі? Калі савецкія людзі дружалюбна ставяцца да амерыканцаў і думаюць пра іх прэзідэнта лепш, чым гэтага чакалі яго суайчыннікі, дык якія ёсць падставы сумнявацца ў іх добрых намерах да ЗША? Калі савецкія людзі не хочуць вайны і аднадушна падтрымліваюць палітыку свайго ўрада, палітыку міру і дружбы паміж народамі, якія ёсць падставы меркаваць, што такі народ можа быць уцягнуты ў вайну сваімі лідэрамі?

Як бачыце, логіка вамі ж выяўленых фактаў не пацвярджае вашы вывады. Мы, савецкія людзі, якія перажылі не адзін напад на нашу краіну, маем больш важкія падставы для апасення.

На амерыканскай зямлі не было ніводнага савецкага салдата. На нашай жа зямлі ў гады грамадзянскай вайны і замежнай інтэрвенцыі, на жал, былі і амерыканскія, і англійскія, і французскія салдаты, і, як вы ведаеце, не з мірнымі мэтамі.

У заключэнне сваіх нарысаў вы пішаце: «Пасля наведання СССР па-сапраўднаму цэнш свабоду, хочаш быць неяк больш адказным за яе. Тут, дома, чакае вялікая работа, якую трэба зрабіць».

На мой погляд, нейкую частку работы вы ўжо зрабілі, расказаўшы амерыканскім чытачам праўдзівага аб жыцці ў нашай краіне. І гэта выклікае павагу. Але вы не былі паслядоўным да канца, а гэта можа ўвесці ў зман вашых чытачоў, і зразумела, не будзе садзейнічаць узаемаарозуменню паміж нашымі народамі.

З павагаю

**Л. ПРОКША,
«Літаратура і мастацтва».**

ПАДАРОЖЖА ЗА ПЕСНЯЙ

Зялёны газік, лёгка падскокваючы на ўхабінах праселачных дарог, імчыць нас з аднаго канца раёна ў другі, а за ветравым шклом — прыгожыя прадвясновыя краявіды, магутныя, авеяныя партызанскай славай лясы, набраклыя рэкі і нерухомыя азёры. Першы сакратар Пушвіцкага райкома партыі Іван Філімончык, разважлівы пажылы чалавек, як гасцінцы гаспадар, паказвае новабудулі, помнікі, памятныя мясціны, малое перспектывы развіцця багатага і прыгожага раёна.

Кампазітар Ігар Лучанок родам з гэтых цудоўных мясцін. Ён многа хадзіў разам з піянерскімі атрадамі па праслаўленых партызанскіх сцяжынках, а пазней у ягоныя песні моцна і велічна прагучала тэма неўміручага подзвігу народных мсціўцаў. Мар'іна Горка — горад партызанскіх традыцый і воінскай славы. Сюды па сустрачцы з'язджаюцца з усіх канцоў краіны ветэраны слаўтай брыгады «Полымя» і іншыя партызанскія злучэнняў.

Іван Анісімавіч паказвае нам месца, дзе збіраюцца ля кастроў былыя партызаны.

— І тваю песню спяваем, Ігар, — дадае Філімончык. — «Памяць сэрца». Да слёз крапае, палюбілася яна партызанам.

Ігар Лучанок нарадзіўся ў Мар'інай Горцы трыццаць гадоў таму назад. І цяпер прыехаў, каб успомніць маленства і шчаслівыя юнацкія гады. І, нарэшце, напісаць песню аб родным горадзе.

Зялёны газік імчыць нас па бясконцай дарозе, а кампазітар прагна ўглядаецца ў далечыню. І, можа, пад вясёлы грукат матора ў яго галаве нараджаюцца першыя такты песні, якую хутка людзі пачуюць па радыё.

Тут, у Мар'інай Горцы, жыве яго бацька Міхаіл Лукіч, які быў першым настаўнікам будучага кампазітара, вучыў яго іграць на скрыпцы і на цымбалах. Потым Ігар пераехаў у Мінск і браў урокі ў вядомага цымбаліста Аркадзя Астрамецкага. Праз некалькі год — кансерваторыя, напружаная праца ў класе кампазітара А. Багатырова, першыя студэнцкія оцусы і, нарэшце, дыпломная работа — кантата «Курган» на словы Янкі Купалы.

Пасля заканчэння кансерваторыі Ігар Лучанок працаваў выкладчыкам у Гомельскім музычным вучылішчы, стажыраваўся ў Ленінградскай кансерваторыі.

Цяжка пералічыць усе творы, напісаныя Ігарам Лучанком і атрымаўшыя прызнанне ў слухачоў. Гэта кантата «Невядомы салдат» на словы П. Харкова, некалькі сюіт і квартэтаў, фартэп'янальныя прэлюдыі «Чалавеку патрэбна цішыня», вакальны цыкл «Сніга росы» на словы ўсходніх паэтаў, п'есы для цымбал і многае, многае іншае. Цяпер у рабоце опера для дзяцей «Зоры над соснамі» на лібрэта паэтэсы Эдзі Агняцкевіч.

Асаблівую папулярнасць прынеслі Ігару Лучанку пес-

ні. Песня-баллада «Памяць сэрца» была ўдасцена першай прэміяй на Усеаюзным конкурсе на лепшую савецкую песню ў Маскве (1966 год). Праіткінена, а вялікім уздымам выконваў яе Віктар Вуячыч, заваяваўшы сэрцы і слухачоў і журы. Нельга не ўспомніць песню «Ён нарадзіўся вясной» (словы А. Чапурава), авеяную светлай і пяшчотнай любоўю да роднай зямлі песню «Жураўлі на Палессе ляцяць» (словы А. Ставера), напоўненую бадзёрым жыццесцярджалым рытмам песню «Камсамольскае юнацтва» (словы М. Алтухова), летуценныя «Брыганціны» (словы В. Лукшы), палымнае любоўнае прызнанне «Дзе ты, зоркая мая» (словы А. Русака). За цыкл маладзёжных песень у 1968 годзе кампазітар быў узнагароджаны прэміяй ЦК ЛКСМБ і адзначаны званнем лаўрэата.

— Тыдзень таму я вярнуўся з падарожжа па Англіі, — расказвае Ігар Лучанок. — Вельмі цікава, своеасабліва краіна. Многа карыснага, незабыўнага ўбачыў я. А ў свабодныя мінуты не мог не працаваць. За акном гасцінцы — прыгожы шатландскі пейзаж, а я пісаў пра сваё, беларускае. За мяжой неяк асабліва дарогай робіцца родная вёсачка, кожны знаёмы куток. Дома я люблю чытаць Роберта Бёрнса, а там, на яго радзіме, чамусьці шрыгдаліся радкі Янкі Купалы і Беларускай народнай песні «Вясна-красна на ўсё свет»...

— Заставайся на два-тры дні, — кажа Іван Анісімавіч. — адпачні, збярыся з думкамі. А захочаш працаваць — піяніна прыцягнем у любую хату, дзе табе спадабаецца.

— Дзякуй, не магу. Заўтра экзамены. Заканчваю аспірантуру.

— Ну, ні пуха, ні пяра. Жадаю атрымаць пяцёрку.

...Назаўтра ў зале Саюза кампазітараў Беларусі сабралася камісія на чале з сакратаром Саюза кампазітараў СССР Ціханам Хрэнікам. Слухаці новыя творы Ігара Лучанка. Мясцітыя кампазітары схіліліся над партытурамі свайго маладога калегі. Потым Ціхан Мікалаевіч моцна паціснуў Ігару руку і сказаў:

— Вы маеце ўсе падставы стаць вялікім кампазітарам, толькі не збаўляйце тэмні, не давайце сабе ніякіх пабтажак.

Вечарам Ігар пазваніў сакратару райкома:

— Аспірантура закончана. Камісія паставіла адзнаку «выдатна».

— Віншую, А песня?

— Песню заканчваю. Здаецца, выходзіць няблага.

— Закончы песню ў клавіры — прыязджай. Праспяваем разам.

— Абавязкова.

— Да новых сустрэч, Ігар!

Кампазітар паклаў трубку і накіраваўся да фартэп'яна. Паліліся пранікнёныя, прыгожыя гукі новай, яшчэ нікім не чутай песні...

Н. АХРАМЧУК.

НА ЗДЫМКУ: Ц. ХРЭНІКАУ І І. ЛУЧАНОК.

СА СКАРБНІЦЫ БЕЛАРУСКАГА МАСТАЦТВА

Я. РАМАНОУСКІ. «А хто там ідзе!» (Літаграфія).

У ГАСЦЯХ У ВЕТЭРАНА

На прылаўках кніжных магазінаў Беларусі зноў з'явілася кніга Анатоля Астрэйкі «Прыгоды дзеда Міхеда». Выдавецтва «Беларусь» выпусціла яе ў свет ужо чацвёрты раз. Новае выданне ўваходзіць у папулярную серыю мастацкіх твораў «Школьная бібліятэка» і прызначана для дзяцей. Так ва ўсякім выпадку гаворыць выдавецкая анатацыя. Але жыццё вырашыла інакш: у лік яе чытачоў уваходзяць людзі ўсіх без выключэння ўзростаў.

Калі ў сувязі з новым выпускам адной з яго лепшых кніг я наведаў пісьменніка, размова ў нас пачалася іменна з гэтага. Анатоля Пятровіч сказаў:

— На літаратурных вечарах і творчых сустрэчах з чытачамі я зноў і зноў пераконаўся, што матэрыял, пакладзены ў аснову «Прыгод дзеда Міхеда», аднолькава хваляе і дзяцей, і дарослых. Пазма была напісана па гарачых слядах усенароднай вайны супраць гітлераўскіх захопнікаў. Ідучы на сустрэч пажаданням і сяброўскім парадам чытачоў, я не проста здаў сваю кнігу для перавыдання, а грунтоўна яе дапрацаваў.

Героі пазмы — дзед Міхед і яго ўнук Міхасёк — не выдуманая персанажы. Аўтар апісаў сапраўдных людзей — дзядулю і ўнука, з якімі пазнаёміўся ў тыле ворага, на роднай Случчыне, дзе дзейнічалі атрады праслаўленых беларускіх партызан пад кіраўніцтвам Героя Савецкага Саюза Васіля Казлова. Паэт толькі даў сваім персанажам іншыя іменны.

— Я з задавальненнем называю вам сапраўднае імя хлопчыка, з якога пісаў свайго героя, — гаворыць А. Астрэйка. — Гэта Анатоля Дзялендзік, тады зусім юны партызан, сын франтавіка і адважнай сувязной, а цяпер вядомы драматург, п'есы якога ідуць у многіх тэатрах краіны.

Анатоля Астрэйка даўно і паспяхова працуе ў літаратуры. Першы зборнік яго вершаў выйшаў у 1940 годзе. З таго часу напісана і выдадзена многа кніг. Але асаблівае месца сярод іх займае маленькі паэтычны зборнік пад назвай «Случкі пояса». Дата яго выпуску — 1943 год...

На Цэнтральнай плошчы Мінска, у Дзяржаўным музеі Вялікай Айчыннай вайны, сярод каштоўных рэліквій грознага і слаўнага часу захоўваецца гэты паэтычны зборнік. Убачыўшы яго, вы звернеце ўвагу, што папера, на якой ён надрукаваны, грубая, што радкі і нават асобныя словы набраны рознымі шрыфтамі.

— У гады вайны, — успамінае А. Астрэйка, — па заданню штаба партызанскага руху Беларусі я двойчы накіроўваўся ў варожы тыл. Пабываў у партызанскіх атрадах Мінскай і Віцебскай абласцей, быў у сваім родным Случкім раёне. Праз непразназную багню, праз лясныя зараснікі, па глухіх сцежках хадзіў я з атрада ў атрад, збіраючы матэрыял аб барацьбе беларускага народа з фашысцкімі захопнікамі. Толькі што напісанае я тут жа чытаў сваім баявым сябрам і сцяганам у вёсках партызанскай

зоны. Народныя мсціўцы перапісвалі мае вершы ў сшыткі, запісаныя кніжкі, на кавалкі паперы. Некаторыя вершы самі ж партызаны клалі на музыку. Супрацоўнікі случкай падпольнай газеты «Народны мсцівец» сабралі лепшыя мае партызанскія вершы і выдалі асобным зборнікам пад назвай «Случкі пояса». Паперу для гэтай кніжкі партызаны здабылі ў адным з бабёў. Замест друкарскай фарбы была вакса з сажай, клішэ зрабілі з бярозавых дошчачак.

У тым жа 1943 годзе зборнік, які выйшаў у партызанскім лесе, быў перакладзены на рускую мову. Тады ж у Маскве выдавецтва «Маладая гвардыя» выпусціла ў свет у перакладзе на рускую мову паэтычны зборнік А. Астрэйкі «Зорная дарога», які ўключыў партызанскія вершы і песні.

Паэт вядомы як аўтар многіх беларускіх песень. Да статкова назваць хоць бы такую — «Ой, Нёман, ой, бацька мой Нёман». Адна з кніг паэта, якая сабрала 350 яго вершаў і песенных тэкстаў, таксама названа «Бацька мой Нёман». Нёман — родная рака А. Астрэйкі. На яе берагах ён нарадзіўся, правёў дзіцячыя гады.

У хуткім часе выйдзе з друку двухтомнік твораў ветэрана беларускай савецкай пазіі. Выдавецтва «Беларусь» ужо здало рукапіс у набор. Сюды ўвойдуць вершы і песні, створаныя А. Астрэйкам за сорак год літаратурнай працы.

А. ЭВЕНТАУ.

Мечыслаў ШАХОВІЧ

РОДНЫ ДОМ

Калі аўтобус, стомлены,
у пыле,
ля роднай каты
выкіне мяне, —
Здаецца, раптам
вырастаюць крыллі,
Да болю радасць
сэрца зноў кране.
Махну рукой на бляск
нялёгкай славы,
Адчуўшы пад нагамі
родны дол.
Кідаюся, расчулены,
у травы,
Як у дзяцінстве
маці у прыпол.
Вітае сад стары
ў пчалічым гудзе,
Насустрэч мне
ляцяць вятры з бароў, —
Цэлююць твар,
з размаху б'юць у грудзі,
Аж закіпае
маладая кроў!..
Ступаю на парог
бацькоўскай хаты —
І слёзы шчасця
стрымліваю ледзь...
Матуля! Можаш, родная,
адна ты
Мой сум,
і боль,
і радасць
зразумець.

П'ЕСА АБ ЛЕНІНУ

У Калькуце з поспехам прайшла прэм'ера п'есы пісьменніцы Ніведзіты Дас «Кастрычніцкая рэвалюцыя і Ленін». У яе аснову пакладзены савецкі фільм «Ленін у Кастрычніку» і кніга Джона Рыда «Дзесць дзён, якія ўзрушылі свет». Як адзначыў друк, упершыню на бенгальскай сцэне была ажыццёўлена настаноўка спектакля, у якім паказаны гістарычныя падзеі Кастрычніцкай рэвалюцыі, створаны вобраз яе правадыра Ул. І. Леніна.

ПАПУЛЯРНАСЦЬ РУСКАЙ БАЛАЛАЙКІ

Руская балалайка ў Швецыі — не навіна, але яна заваявала ўсё большую папулярнасць. Адзін з самых вядомых ансамбляў балалаечнікаў, які налічвае 40 чалавек, створаны ў Стакгольме. Робатай ансамбля, у склад якога ўваходзяць людзі розных прафесій і ўзростаў, кіруе знаўца і паклоннік рускай народнай музыкі Ундэрдал.

Жыхары шведскай сталіцы маюць магчымасць часта слухаць выступленні ансамбля балалаечнікаў Ундэрдала ў гарадскіх парках і на эстрадзе. Ансамбль выступае з канцэртамі і на тэлебачанню.

Нядаўна кіраўнік ансамбля наведваў Савецкі Саюз, дзе пазнаёміўся з работай самадзейных мастацкіх калектываў.

ГУЧЫЦЬ МУЗЫКА ЧАЙКОЎСКАГА

Пражскі Нацыянальны тэатр ажыццявіў новую настаноўку оперы П. Чайкоўскага «Яўгеній Анегін».

Руская оперная класіка займае віднае месца ў рэпертуары пражскага Нацыянальнага тэатра. Упершыню опера «Яўгеній Анегін» была пастаўлена на яго сцэне яшчэ ў 1888 годзе.

П а р и ж, 17 район, рю Ван-Дейка, 4. Штаб «остлегиона». Рядом, в доме 2, немецкая военная канцелярия. Охрана — одна рота и один взвод (кавказский), командир обер-лейтенант Вольфферт. Побегов: июнь — 3, июль — 6, август — 1 (поручик Вишняков, не разыскан).

М е н д. Прибыл батальон пехоты. Расквартированы в семинар, при выходе из города, по дороге в Бодоро и Мендском колледже.

28-го прибыл еще батальон пехоты. Расквартированы: монашеская расквартировка, женская нормальная школа (западная часть), школа Сент-Люзефа (в центре). Пытались установить связь с группой Сопротивления. Расстреляны семь.

П а р и ж. Авеню Фом, 8, рю де Курсель, 63 — усиленная охрана (все азиаты). Рацион питания: завтрак — суп из свеклы, кофе (эрзац), обед — суп, масло (или колбаса) 50 граммов, картофель (замена макаронам), кофе; ужин — суп. Хлеба на весь день 400 граммов, сигарет 2, деньгами 220 франков на месяц. Форма французская. Побегов нет.

С т р а с б у р г. Лагерь советских военнопленных. Охрана две роты (национальные), командир капитан Свешников (русский, проверен, шесть раз участвовал в расстреле выявленных агентами коммунистов). Есть жалобы на плохое питание. Рядовые Зернов, Котов, Морозов говорили: «Кормят, словно картожников, в лагере лучше».

С п р а в к а о лагерном рационе: суп из шелухи зеленых бобов — утром и в обед, хлеба 300 гр, на весь день. Воскресенье — дополнительно колбаса (конская) 25 граммов (не выдавали три воскресенья).

П р и м е ч а н и е о капитане Свешникове: обнаружен убитым (холодное оружие). Исчезли рядовые Соломатин, Ивановский, Лопухин, Щадров, Зернов.

Д о н е с е н и е. Подозреваемые в уничтожении капитана Свешникова Зернов и Лопухин задержаны в шестидесяти километрах от Парижа, на вокзале Сен-Лазар, когда они садились на дизельный поезд «Оторан», следующий в Гавр. Очевидно, заметив слежку, Зернов и Лопухин сошли на ст. Бушевилльор. К сожалению, задержать живыми не удалось — Лопухин убит при возникшей перестрелке, Зернов покончил с собой. В кармане у Зернова обнаружена записка: «В капустном ряду центрального рынка». «Кафе на углу улицы Фрошона и президента Вильсона». «Почтовое отделение на площади Нации». Рекомендуются установить за этими адресами наблюдение.

С п р а в к а. Много испанцев уходят к партизанам, некоторые исключительно из страха, кто их могут выдать Франко. Полагал бы пустить опровергающий слух.

Вот и все, что случайно, по халатности Трухина, попало в руки Кудрявцева, а затем ко мне. Несколько листов бумаги. А за ними судьбы людей, заброшенных ураганом войны во Францию. Где-то, возможно, в Рязани, под Костромой или в Новосибирске родные, близкие, мать, отец, жена, может быть, дети, ждут не дождутся вестей от Зернова, Лопухина. А я даже не смогу узнать их имена. Знаю только одно — погибли. Один убит при перестрелке, другой покончил с собой.

Я не знаю, как они и как офицер Воронов, рядовой Шумилов, поручик Вишняков попали в «остлегион».

Вполне возможно, не выдержали голода, испугались пыток, смерти, может быть, приняли присягу Адольфу

Гитлеру с тайной надеждой вырваться рано или поздно к своим — кто знает? Но одно я знал: они пытались уйти, прорваться, и когда пришел решительный, важный в их жизни момент, они не дрогнули.

В этот день я с необычайной, какой-то пронизывающей ясностью понял, как важно, необходимо мое присутствие тут — я могу многое сделать для живых и для мертвых. И я дал себе клятву, что буду узнавать имена и фамилии тех, кто не дрогнул в самый решительный момент, буду возвращать Родине имена ее пропавших без вести сыновей.

С товарищем Кудрявце-

вым-Фоминим привинно посмотрел на часы — было ровно три.

— Слушаю, — сказал Болотин, поправляя свалившееся с ног одеяло.

— Докладывает дежурный майор Голубев... Подполковник Орлов прибыл в указанное место точно в срок и выбросился на парашюте.

— Связь с Орловым установлена? — спросил генерал. Он не сомневался, что связь с подполковником Орловым есть. Болотин привыл, что все, что делалось по его приказам, всегда выполнялось четко, так, как было задумано. Иногда случались отклонения, но они составляли не правила, а редкие исключе-

ния из правил. Но хотя генерал привыл, что его приказы выполнялись неукоснительно, он допускал и возможность неудач и в этих случаях требовал подробнейшего изложения их причин. Поэтому его подчиненные не боялись говорить генерал-полковнику правду, какой бы неприятной она ни была. Все знали: человек, сказавший неправду Болотину, переставал для него существовать. Формула отношения к людям такого сорта у Болотина была определенной: «Врет, значит, трус, а трусу в армии делать нечего!»

К наступлению готовились более шести тысяч самолетов, пять тысяч танков и самоходок, свыше тридцати тысяч орудий и минометов. В ста шестидесяти шести дивизиях, в двенадцати танковых и механизированных корпусах, в двадцати одной стрелковой, отдельной танковой и механизированной бригадах, в семи укрепленных районах насчитывалось около полутора миллионов человек, в том числе вновь созданная Первая польская армия, включенная в состав левого крыла Первого Белорусского фронта.

Арк. ВАСИЛЬЕВ

вым-Фоминим мне стало гораздо легче — я уже был не один. Он оказался хорошим разведчиком — смелым, преданным своей Родине. Он помог мне находить нужных людей. Лейтенант Иван Рябов, капитан Евдокимов, сержант Петр Давыдов, рядовой Валентин Баландин — спасибо вам, мои дорогие товарищи, за бескорыстную дружбу, за храбрость, за верность воинскому долгу. Разные по характерам, из разных мест — кто из-под Владимира, кто с Урала, из Москвы, но с одной судьбой — плен в тяжкие осенние месяцы сорок первого года, вы вынесли все муки: голод, холод, угрозу безвестной смерти — и сохранили неистребимое желание помочь Родине.

К сожалению, я не всем из них могу сейчас пожать руку при встрече — погибли Петр Давыдов и Валентин Баландин. Нет в живых Рукавишников. Это он вместе с Костей Яковлевым и Иваном Рябовым превратили рацию «Русского комитета» в наш узел связи.

Константин Александрович Яковлев жив. Он сейчас инженер связи, кандидат технических наук, влюблен в свое дело...

Я считаю своим долгом сказать, что ни я, ни мои товарищи не сумели проникнуть в «высшие сферы» рейха, никто из нас не имел доступа к секретным документам штабов сухопутных, военно-морских и военно-воздушных сил, мы не имели возможности на чувствительной микроплёнке фотографировать доклады высшего командования, планы развертывания промышленности — у нас для этого не было ни техники, ни мастерства. Да этого от нас и не требовали, наши руководители знали наши скромные возможности.

Но мы пусть немного, но сделали. Одно задание мы выполнили — наши всегда знали о планах Власова, знали, какую очередную антисоветскую пакость замышляет Жиленков, — мы знали об изменниках Родины почти все.

И когда после войны они упорствовали на допросах, юлили, врали, у следствия не было недостатка в неопровержимых фактах их подлой, преступной деятельности.

СЕРОЕ УТРО

Генерал-полковника Болотина разбудил телефонный звонок. Снимая трубку, Ан-

фия из правил. Но хотя генерал привыл, что его приказы выполнялись неукоснительно, он допускал и возможность неудач и в этих случаях требовал подробнейшего изложения их причин. Поэтому его подчиненные не боялись говорить генерал-полковнику правду, какой бы неприятной она ни была. Все знали: человек, сказавший неправду Болотину, переставал для него существовать. Формула отношения к людям такого сорта у Болотина была определенной: «Врет, значит, трус, а трусу в армии делать нечего!»

И на этот раз, несмотря на то, что всем, кто имел отношение к установлению связи с подполковником Орловым, было бы радостнее сообщить Болотину, что связь установлена и действует отлично, дежурный офицер хотя и приглушенным голосом, но сообщил генерал-полковнику неприятное:

— Связь с подполковником Орловым пока не установлена...

Болотин секунду помедлил, затем своим обычным спокойно-строгим тоном сказал:

— Как установят, доложите. — И, помедлив еще секунду, добавил: — Если к шести ноль-ноль не установите — все равно доложите.

И положил трубку.

Больше Болотин уснуть не мог. Он лег, поплотнее укрыл озябшие ноги, закрыл глаза, но сон не приходил. Мешала тупая боль чуть выше поясицы — когда-то, перед войной, врачи находили у Анфима Ивановича недостаточность почек, даже нефрит, требовали строгого соблюдения диеты, еженедельных анализов, уговорили поехать в Железноводск, где Болотин провел скучнейший в жизни месяц. Анфим Иванович согрелся, и боль ушла, но сон все равно не приходил. Надо было бы встать, принять душ и браться за дела, но Болотин решил полежать еще немного, чтобы, не дай бог, опять не вцепилась боль.

А дел у Болотина хватало.

Шла весна 1944 года. Готовилось очередное наступление Советской Армии. Четверем фронтам — Первому Прибалтийскому и трем Белорусским предстояло разгромить вражескую группу армий «Центр» и фланговые соединения соседних с «Центром» групп армий «Се-

вер» и «Северная Украина», полностью освободить Белоруссию, часть Литвы и Латвии, открыть Советской Армии путь в Польшу и Восточную Пруссию.

В последних числах мая 1944 года план наступления, получивший название «Багратион», обсуждался в Ставке. На совещании присутствовал Верховный Главнокомандующий Сталин, все его заместители, начальник Генштаба, все четыре командующих фронтами и члены военных советов. Когда обсуждались вопросы использования родов войск, материально-технического обеспечения, на заседание вызывались и другие маршалы и генералы.

К наступлению готовились более шести тысяч самолетов, пять тысяч танков и самоходок, свыше тридцати тысяч орудий и минометов. В ста шестидесяти шести дивизиях, в двенадцати танковых и механизированных корпусах, в двадцати одной стрелковой, отдельной танковой и механизированной бригадах, в семи укрепленных районах насчитывалось около полутора миллионов человек, в том числе вновь созданная Первая польская армия, включенная в состав левого крыла Первого Белорусского фронта.

К наступлению готовились более шести тысяч самолетов, пять тысяч танков и самоходок, свыше тридцати тысяч орудий и минометов. В ста шестидесяти шести дивизиях, в двенадцати танковых и механизированных корпусах, в двадцати одной стрелковой, отдельной танковой и механизированной бригадах, в семи укрепленных районах насчитывалось около полутора миллионов человек, в том числе вновь созданная Первая польская армия, включенная в состав левого крыла Первого Белорусского фронта.

Каждого человека из этой полуторамиллионной армии надо было не только одеть и обути, накормить и напоить, дать ему возможность вымыться в бане, написать

письмо домой, где этого письма ждали с надеждой и страхом, надо было добиться самого главного — чтобы каждый человек, кем бы он ни был — рядовым, сержантом, старшиной, офицером, генералом, хорошо знал в предстоящем наступлении свое место и свои обязанности. А сверхглавным являлось то, чтобы каждый человек твердо верил в победу, в неминуемый разгром врага. И хотя шел не 1941-й, а победоносный 1944-й год, и хотя в сердце каждого советского солдата жила битва за Москву, Сталинград, сражение на Курской дуге, хотя были освобождены тысячи городов и сел — все равно требовалась твердая воля и вера в победу, потому что враг еще не был разбит, враг был еще очень силен и сам, добровольно отступать на запад не хотел — его надо было гнать, уничтожать.

В репетиционные часы в зале, отведенном для занятий большого духового оркестра, можно не только слышать, но и наблюдать несобранность, нестройность. В негромкий, приглушенный общий звук вдруг ворвется нежный звук флейты, быстрый говор кларнета или испуганный смех саксофона — и снова ровный приглушенный гул. И все это до тех пор, пока не поднимется на свой командирский мостик дирижер, пока он не посмотрит на исполнителей спокойно-радостным взглядом и не подаст первого знака. И тогда уйдут от оркестрантов все заботы, кроме одной — хорошо сыграть, исполнить свою партию, и не только для того, чтобы показать свое умение, а для того, чтобы весь оркестр начал создавать настоящую музыку.

Подготовка четырех фронтов к наступлению отдаленно напоминала обстановку репетиционного зала, только на территории этого зала могли свободно разместиться несколько западноевропейских государств и от первого аккорда грандиозного военного оркестра должны были содрогнуться и земля, и небо.

До первого аккорда оставалось несколько дней, а пока шла репетиция: все действовало приглушенно, но энергично, сохраняя в абсолютной тайне все, что полагалось держать в секрете; прорывались отдельные голоса более активных, кто-то взвизгивал невпопад, мешал правильной настройке — это было ненужным, досадным, но не главным. Находились люди, которые в подготовке к гигантскому наступлению преследовали свои, мелкие и честолюбивые цели — таких людей просто не могло не быть среди полутора миллионов человек, но, к счастью для страны, таких людей было ничтожное меньшинство, а большинство подчинялось высшей цели — сделать все для успеха наступления.

Свою роль была и у генерал-полковника Болотина — принять все возможные меры к тому, чтобы в тылу врага чаще грохотали взрывы, чтобы летели под откос и в реку поезда, горели на аэродромах самолеты, пылали цистерны с бензином — на военном языке это называлось слить в единый план действия партизан с действиями четырех фронтов, дезорганизовать оперативный тыл противника, срывать подвоз вражеских резервов к линии фронта. У партизан была еще одна задача — информировать советское командование о передвижениях врага.

Помогать генерал-полковнику Болотину направлять действия партизан по плану «Багратион» обязаны были многие офицеры, в том числе и подполковник Алексей Иванович Орлов, посланный Болотиным в район Алехновичи для координации совместных действий войсковой и партизанской разведки.

(Продолжение следует).

ЁСЦЬ 600 КІЛАГРАМАЎ!

Чатыры дні на памосце Палаца спорту ў Мінску працягвалася ўпарта барацьба мацнейшых штангістаў свету — разыгрываўся традыцыйны «Приз дружбы». Гэты спаборніцтва справядліва называюць малым чэмпіянатам свету.

У сталіцу Беларусі прыехалі атлеты з 13 краін. Сярод удзельнікаў — чэмпіёны і рэкардсмены свету і Еўропы, прызёры буйнейшых міжнародных спаборніцтваў. У парадку вагавых катэгорый перамаглі: найлягчайшая вага — Смальцэж (Польшча) — 325, лягчайшая — Насіры (Іран) —

360, паўлёгка — Галубцоў (СССР) — 380, лёгка — Качмарэк (Польшча) — 425, паўсярэдня — Смірноў (СССР) — 447,5, сярэдняя — Сяліцкі (СССР) — 477,5, паўцяжка — Кангасніемі (Фінляндія) — 520, першая цяжка — Тальтс (СССР) — 540 кілаграмаў.

Апошнімі на памост выйшлі штангісты другой цяжкай вагі: Аляксееў (СССР), Бацішчаў (СССР), Родзінг (Бельгія), Рыгер (ГДР).

У вострай спартыўнай барацьбе геркулесаў на памосце ў Мінску нарадзіўся новы феноменаль-

ны вынік. Студэнт з горада Шахты Васіль Аляксееў упершыню ў свеце ў суме трохбор'я набраў 600 кілаграмаў. Гэта новы сусветны рэкорд.

НА ЗДЫМКАХ: Рэкардсмен свету В. АЛЯКСЕЕЎ са сваім трэнерам А. ЧУЖЫНЫМ.

Практыкаванне ў штуршку выконвае іранскі спартсмен Г. ДАНІЭЛЬ.

Беларускі атлет лягчайшай вагі Р. БЕЛЯНКОЎ. У сваёй вагавой катэгорыі ён заняў трэцяе месца.

БЯРОЗА

Нельга ўявіць нашы лясы без бярозы, гэтай чароўнай прыгажуні, заўсёды маладой і прывабнай. Цяжка сказаць, у якую пару бярозака выглядае лепш. Вясной у яе абноўка. На свае беласнежныя плечы надзявае яна прычотную зеляніну маладой лістоты. Калі глядзіш на веснавы бярозавы гай, нікаюць раўнадушнасць, часова крыўда, у душу ўліваецца свежасць, прыўзнятаць, радаць абнаўлення.

Карагод на ўзлеску, роўныя шарэнгі на балышаках, бярозкі пад вокнамі дамоў, як вы нас чаруеце, як патрэбны вы нам! Нават адзінокая бярозака дзесьці ля лугавічкі не наводзіць смутку.

Летам лісты ўзмандзелі, укрылі хударлявыя плечы бярозак, разліліся зялёнай паводкай. Прыгледзься — у зялёных кроках прабіваюць

ца залатыя пасмы. Яны ўнеслі нечаканую навізну і прывабнасць ва ўбранне беластвольных прыгажунь. У гэты час грыбішкі з кошыкамі накіроўваюцца ў гай у пошуках падбярозавікаў.

Найвышэйшай прыгажосці дасягае бяроза восенню, калі апранае шывую золатам сукенку. Яе ўбранне нават пры ападанні не губляе прывабнасці. Лісток, які ляціць у паветры, чаруе і вабіць.

А зімой стройная постаць бярозы, яе галіны, убраныя серабром і дзяментамі, выклікаюць новыя пачуцці, новыя ўражанні.

Здаецца, бяроза і паэзія — гэта адно і тое ж... Бярозцы больш за ўсё прысвечана вершаў і песень.

У старадаўнія часы бярозу называлі дрэвам «чатырох спраў».

Першая справа — жыл-

лё асвятляць. Бярозавыя дрэвы палілі на каміну. Спачатку распальвалі смольныя карчы, затым клалі бярозавыя палкі, якія гарэлі больш раўнамерна.

Другая справа — крык сунімаць. З бяросты выраблялі даёгаць, якім змазвалі калёсныя восі.

Трэцяя справа — хворых выратаваць. Яна лячыла людзей гаючымі сокамі.

Чацвёртая справа — чысціну захоўваць. Бярозавы венік назаўсёды ўвайшоў у наш побыт. Без яго мы не ўяўляем лазні.

Бяроза — хуткарастучае дрэва. Пасадзіце бярозку восенню, і ўжо наступнай вясной яна прынясе вам асалоду. Яе здаўна шырока прымянялі для абсады алей, дарог.

Вялікае значэнне мае бяроза ў народнай гаспадарцы. З яе вырабляюць першакласную фанеру, лыжы, выдатную мэблю, ложки для стрэльбаў і многае іншае. Выключ-

на высокая цэнніца драўніна каральскай бярозы, якая мае звілістыя слаі і цёмныя прыжылікі.

З бяросты вырабляюць розныя прадметы хатняга ўжытку. Берасцяны кораб — туюс — лепшы посуд для малака, мёду. Прадукты захоўваюцца ў ім надвычай доўга і нават набываюць асабліва прыемны смак і духмянасць.

Пупышкі бярозы служаць выдатным кормам для глушцоў і цецэрукоў, яны найлепшы сродак пры лячэнні страўнікавых ран.

На ствалах бяроз іншы раз трапляюцца чорныя нарасці. Гэта чага. Настой яе рэкамендуецца пры ракавых захворваннях. Шырока ў медыцыне прымяняюцца препараты з маладых лістоў бярозы.

Белая лясная прыгажуня ўзбагаціла нашу мову, даўшы сотні геаграфічных назваў.

М. ШАВАНДА,
ляснічы Касцюковіцкага лясніцтва.

ГУМАР

Дзяўчынка паказвае сяброўцы свайго ката.

— Цудоўны коцік, — кажа другая малышка. — Пазыч яго мне, у нас дома поўна мышэй.

— Не, — адказвае першая, — лепш ты прынясі да нас сваіх мышэй.

Суддзя звяртаецца да сведкі:

— Сведка! Значыць, вы бачылі, як гэтыя двое біліся крэсламі. Чаму вы не спрабавалі спыніць іх?

— А ў мяне не было трэцяга крэсла.

— Доктар, скажыце шчыра, вы мяне вылечыце?

— Бяспрэчна. Статыстыка гаворыць, што ў падобных выпадках са ста хворых вылечваецца адзін.

— ???
— Вы якраз соты, якога я лячу ад гэтай хваробы. Астатнія 99 памерлі.

Маладога пісьменніка з жонкай запрасілі на званы вечар. Жонка была прадметам агульнага захаплення, мужчыны наперабой хацелі танцаваць з ёй.

— Яна чароўная, — сказаў гаспадар дома, — а яе сукенка — гэта сапраўдная паэма.

— Не адна паэма, — адказаў малады пісьменнік, — а 16 паэм, пяць кароткіх апавяданняў і тры артыкулы.

Глядач, пакідаючы тэатр, звяртаецца да суседа:

— Добра, што я прачытаў рэцэнзію, а то б мне гэта п'еса спадабалася.

— Вы выратавалі мне жыццё! Я даў бы вам за гэта пяцьдзесят долараў, але ў мяне толькі соценная паперка...

— Тады вы, можа, кінецеся ў раку яшчэ раз?

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:
МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 32-20-31,
6-97-92, 32-05-88, 33-15-15.

Зак. 426. Мінск. Друкарня
выдавецтва ЦК КП Беларусі

ЛЯСНЫЯ НАВАСЁЛЫ

Надаўна сярод пат ку грузавых аўтамашын на магістралі Брэст — Масква можна было ўбачыць аўтамабілі з незвычайным грузам. У вузкіх клетках, цесна сціснутыя з усіх бакоў, у кузавах ехалі... алені.

З Белавежскай пушчы яны перасяляліся ў прыісныя паляўнічыя гаспадаркі Магілёўскай вобласці.

Сёлета з Белавежы ў Асіповіцкія лясы перавезена 124 алені. Паступіць яшчэ некалькі дзесяткаў жывёлін. Спачатку яны жывуць у вальерах пад наглядом людзей, старанна падкормліваюцца, а затым выпускаюцца на свабоду.

Усяго ў Асіповіцкай паляўнічай гаспадарцы ў прыродных умовах можа жыць да дзвюх тысяч высакародных аленяў.

Некалькі дзесяткаў аленяў вывезена з Варонежскага запаведніка ў Чэрыкаўскую паляўнічую гаспадарку. Фауна нашых лясных угоддзяў робіцца больш багатай і разнастайнай.

Неахвотна развітваюцца з зімой паляўнічыя і рыбаловы.

